

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu – zakázka č. 2109
(pracoviště 01240, činnost 1210)

Název projektu: Rodina a škola – partneři nebo soupeři?

Specifikace řešitelského týmu:

Odpovědný řešitel:

PhDr. Yveta Pecháčková

Studenti:

Studentka následného magisterského studia oboru Pedagogika předškolního věku:
Kabešová Gabriela

Studenti magisterského studia oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ:

Hana Vítková

Karolína Kuzdasová

Celková částka přidělené dotace: 14 000,- Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu:

Výzkum navazuje na již realizovaný projekt v loňském roce, jehož ústředním tématem byla deskripce forem spolupráce mezi školou a rodinou. Na základě výzkumného šetření zjišťoval, jaká očekávání mají rodiče a učitelé a jak se vzájemně shodují či neshodují.

Výzkumný cíl: Co chtějí rodiče a co učitelé?

Konkrétní cíle:

- Zjistit, jaký vztah ke škole mají rodiče, popsat tento vztah
- Charakterizovat, jakou školu rodiče chtějí
- Zjistit, co považují učitelé za klíčovou podmínku úspěšnosti své práce
- Stanovit shodu či neshodu na dělbě základních úkolů školy a rodiny

Sekundární cíle:

- Podpořit užší kontakt studentů učitelství s praxí
- Rozvíjet schopnosti studentů potřebné pro realizaci vědeckovýzkumných projektů
- Prohloubit spolupráci se základními školami

Metodologie výzkumu:

K naplnění cílů projektu byl jako výzkumný nástroj zvolen polostrukturovaný rozhovor, který můžeme definovat jako nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu jedním badatelem, pomocí předem sestaveného seznamu otevřených otázek. Polostrukturovaný rozhovor umožňuje hlubší proniknutí do zkoumaného prostředí, a proto se nám jevil pro

zjišťování vzájemných vztahů jako nejvhodnější. Zaměřili jsme se na první stupeň základních škol. Byly sestaveny dva typy polostrukturovaných rozhovorů, jeden pro rodiče, kteří mají své děti na prvním stupni a druhý pro učitele prvních stupňů základních škol (viz přílohy č. 2 a 3). Rozhovor pro rodiče obsahoval celkem 18 položek a rozhovor pro učitele 12 položek, které byly uspořádány do tematických okruhů. Výzkumné šetření bylo tedy založeno na polostrukturovaných rozhovorech s rodiči a učiteli.

Výzkumný soubor:

Nevýhodou tako pojatého výzkumu je především časová náročnost zpracování, proto byl osloven menší počet respondentů. Výzkumný soubor tvořili rodiče školáků a učitelé (z 1. stupně ZŠ). Vzhledem k časové náročnosti metody bylo osloveno 44 rodičů a 16 učitelů. V našem předchozím výzkumu, který zjišťoval realizované formy spolupráce školy s rodinou, jsme informace získávali z řad učitelů, proto jsme nyní svoji pozornost zaměřili více na rodiče. Byl proveden náhodný výběr.

Vybrané výsledky výzkumu:

Cílem výzkumu bylo zjistit vztah rodičů ke škole, následně tento vztah popsat a charakterizovat, jakou školu rodiče chtějí. Dále zjistit, co učitelé považují za klíčovou podmínku úspěšnosti své práce a stanovit shodu či neshodu na dělbě základních úkolů školy a rodiny.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že námi oslovení rodiče školu vnímají jako vzdělávací instituci, od které očekávají, že bude jejich děti především vzdělávat, přičemž stejný počet respondentů očekává, že dítě bude ve škole spokojené a v pohodě. Vzdělání je pro rodiče z našeho výzkumu tedy stejně důležité, jako spokojenost dítěte. Na otázku, zda jsou jejich děti ve škole spokojené, převážná většina respondentů odpověděla, že ano a pokud děti nemají problémy, rodiče ve vztahu ke škole nevnímají žádné překážky. S tím souvisí i fakt, že necítí potřebu školu měnit. Jediné, v čem by přivítali změnu, jsou domácí úkoly, které by podle jedné třetiny rodičů měly být přiměřené, a to z hlediska obsahové i časové náročnosti. Tři třetiny rodičů z našeho výzkumu se věnují společně přípravě svých dětí na školu denně, a to déle jak půl hodiny. Nejdůležitější informace jsou pro rodiče informace o prospěchu a chování, ale nemají příliš potřebu znát vzdělávací program školy nebo se účastnit různých aktivit pořádaných školou.

Na druhou stranu ani učitelé neočekávají účast rodičů na aktivitách školy, ale očekávají především spolupráci ve smyslu přípravy dítěte do školy. Ideální rodič podle námi oslovených učitelů je rodič spolupracující, komunikující, mající zájem o výchovu a vzdělávání svého dítěte. Nejlepším způsobem jak přivést rodiče ke spolupráci je podle učitelů osobní komunikace a právě osobní komunikace je rodiči nejčastěji uváděný způsob setkávání s učiteli. Pro učitele jsou ve vztahu k jejich profesi důležité tyto faktory: schopnost a ochota komunikovat, zázemí a podpora vedení, důvěra rodičů a pozitivní zpětná vazba, dále spokojený rodič a spokojené dítě.

Na závěr lze konstatovat, že rodiče z našeho výzkumu mají k učitelům ve většině případů důvěru a pravděpodobně proto nepovažují za nutné zasahovat do aktivit školy. Nemají potřebu školu měnit, pouze by přivítali méně domácích povinností spojených se školou, i když správně předpokládají, že učitelé od nich očekávají především dohled na školní přípravu dítěte.

Jsme si vědomi skutečnosti, že z takto pojatého výzkumu nemůžeme vyvozovat obecně platné závěry, ale přesto se domníváme, že některá naše dílčí zjištění mohou mít širší platnost. Zde

je prezentována pouze vybraná část výzkumného šetření. Celý výzkum bude uveden v příspěvku.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení:

1. Prezentace výsledků v odborném periodiku (studenti jako spoluautoři) e-Pedagogium, který je zařazen na seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Rukopis článku je před posledními úpravami a posláním do redakce. Jeho vydání předpokládáme v průběhu roku 2012. Po zveřejnění bude příspěvek uveden do OBD s vazbou na RIV.
2. Výsledky výzkumu budou jedním z podkladů ke zpracování disertační práce a stanou se základem k dalšímu rozšiřujícímu šetření.
3. Došlo k prohloubení odborných a sociálně psychologických kompetencí studentek, které své zkušenosti z realizovaného výzkumu využijí ve svých diplomových pracech.

Přehled realizovaných výdajů:

Spotřební materiál:	Kč
kancelářské potřeby	4 583, -
flasdisk	420, -
Mzdové náklady:	
Stipendia studentům*	9 000, -
Celkem	14 003, -

*Vzhledem k původnímu návrhu došlo na základě žádosti k navýšení stipendia celkem o 3 000, - Kč, tzn z původních 6 000, - Kč na 9 000, - Kč (pro každou studentku 3 000, - Kč).
Důvod: aktivní podíl studentek na přípravě výzkumného nástroje, náročnost zpracovávání rozhovorů – především jejich přepis.

Ke zprávě jsou přiloženy tyto přílohy:

1. Výsledovka z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace
2. Polostrukturovaný rozhovor pro rodiče
3. Polostrukturovaný rozhovor pro učitele

Datum: 2. 1. 2012

Podpis odpovědného řešitele: Yveta Pecháčková

Příloha č. 1: Výsledovka z Magionu – předána osobně
Příloha č. 2:

Polostrukturovaný rozhovor pro rodiče

Otázky identifikační a úvodní: (matka – otec, datum, čas, délka rozhovoru)

- a) Jakou ZŠ vaše dítě navštěvuje? (venkov, město, velikost...)
- b) Podle čeho jste konkrétní školu vybíral/a?
- c) Do jakého ročníku vaše dítě chodí (třída)? Pokud máte další děti, jakého jsou věku?
- d) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání? Jaké povolání/zaměstnání v současné době vykonáváte?

Otázky týkající se školy:

1. Co je podle Vás hlavní náplní školy? (hlavním úkolem)
2. Znáte vzdělávací program školy? (viděl/a jste ho, byl/a jste s ním seznámen/a...)
3. Je něco, co byste chtěl/a v dané škole změnit? (personál, skladbu předmětů, materiální vybavení...)
4. Co si myslíte, že škola od vás očekává? Jaké jsou konkrétní požadavky učitele?
5. Co konkrétně od školy očekáváte vy? (ve vztahu k dítěti, ve vztahu k vám, ke vzdělání, k výchově...)

Otázky týkající se učitele:

6. Důvěřujete U svého dítěte?
7. Je něco, co na ní/něm oceňujete?
8. Jak často a jakým způsobem s učitelem komunikujete? (Co nejčastěji s U řešíte, prostřednictvím emailu, telefonicky, osobně...)
9. Jaké informace od U jsou pro vás nejdůležitější? (informace ve vztahu k výsledkům dítěte, k chování, organizační záležitosti...)
10. Jak byste si představoval/a ideálního učitele?

Otázky týkající se dítěte a přípravy do školy:

11. Je vaše dítě ve škole spokojené?
12. Má vaše dítě ve škole nějaké problémy (spolužáci, učitelka, chování, učivo...)? Pokud ano, jak se řeší? Navrhoval/a byste raději jiné řešení?
13. Věnujete se spolu s dítětem přípravě do školy? (pokud ano, tak jak často a jak dlouho – např. půl hodiny denně...)
14. Jaký je váš názor na domácí úkoly? (náročnost, důležitost domácí přípravy....)

Otázky týkající se spolupráce:

15. Účastníte se pravidelně rodičovských schůzek? Pokud ano, jak jste spokojen/a s jejich náplní? Chybí vám něco? (v náplni rodičovských schůzek)
16. Účastníte se jiných aktivit, které škola organizuje?
17. Dnes mají rodiče právo podílet se na činnostech uvnitř školy. Využíváte tohoto práva?
18. Spatřujete v oblasti spolupráce se školou nějaké překážky? Pokud ano, tak jaké?

Příloha č. 3:

Polostrukturovaný rozhovor pro učitele

Otázky identifikační a úvodní: (muž – žena, datum, čas, délka rozhovoru)

- a) Jak dlouho učíte? (délka učitelské praxe)
- b) Jaká je vaše kvalifikace? (učitelství pro 1. stupeň, učitelství pro 2. stupeň, vychovatelství...)
- c) Na jaké ZŠ učíte? (venkov, město, velikost...)
- d) Jaký ročník máte tento školní rok a kolik je ve třídě žáků?

Otázky týkající se profese:

1. Jaké důvody vás přivedli k U profesi?
2. Litoval/a jste někdy tohoto rozhodnutí stát se U? Pokud ano, v jaké situaci a proč?
3. Jaká jste měl/a očekávání ve vztahu k rodičům při nástupu do profese? Jaká máte očekávání dnes - konkrétně?

Otázky týkající se rodičů:

4. Co podle vás rodiče od školy očekávají?
5. Jaké jsou vaše konkrétní požadavky ve vztahu k rodičům a jak na ně rodiče reagují?
6. Jakou pomoc ze strany rodičů byste přivítal/a?
7. Jak byste si představoval/a ideálního rodiče?

Otázky týkající se spolupráce:

8. Jak byste charakterizoval/a spolupráci s rodiči ve vaší třídě? Jaké problémy nejčastěji řešíte?
9. Jak se rodiče zapojují do aktivit třídy? Jaké množství rodičů (v %) se aktivně zapojuje?
10. Jaký je podle vás nejlepší způsob rozvoje spolupráce s rodiči?
11. Spatřujete v oblasti spolupráce s rodiči nějaké překážky? Pokud ano, tak jaké?
12. Co je pro úspěch vaší práce nejdůležitější (ve vztahu k rodičům)?